

Datum 2012-12-11
Kontor/avdelning/Enhet
Planenheten
Mats Hellberg

Kommunstyrelsen

Yttrande över promemorian "Strategi för social hållbarhet i Värmdö kommun"

Bakgrund

Samhällsplaneringskontoret har beretts tillfälle att yttra sig över en promemoria som tagits fram av en parlamentariskt sammansatt bredningsgrupp under kommunstyrelsen med uppgift att utarbeta en strategi för ökad social hållbarhet. Remissen vänder sig till alla nämnder i kommunen.

Beredningen har sedan 2010 utfört en kartläggning om förhållanden i kommunen och utpekat följande fokusområden som centrala för det fortsatta arbetet; *utbildning, arbete, trygghet- och säkerhet, boende och kommunikationer*. Beredningen föreslår att strategierna på dessa områden ska leda till kort- och långsiktiga perspektiv för att utveckla ett lokalsamhälle som är socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbart. Utvecklingen ska vidare kunna följas upp med årliga bokslut och ett kommunalråd ska utses som särskilt ansvarig för att bevaka den sociala hållbarheten.

I promemorian framhålls det som betydelsefullt att strategin omfattar en samverkan mellan olika aktörer och att det är i kommunens intresse för att stötta nätverksbyggen mellan olika aktörer och vidare att öka samverkan mellan dessa samt att ta till vara engagemanget hos idéburna organisationer, företag och enskilda. *Vad som anges i dokumentet ska omfatta all offentligt finansierad verksamhet i kommunen oavsett om den organiseras i egen regi, drivs av privata företag eller inom ramen för den sociala ekonomin.*

Inom respektive fokusområde anges dels förslag till prioriterade frågor och dels förslag till strategier. Synpunkter kan lämnas på båda delarna.

Generella synpunkter

Samhällsbyggnadskontoret ställer sig allmänt positiv till beredningens förslag och anser det som generellt viktigt att kommunen som föreslås kontinuerligt kan arbeta med ett övergripande samhällsperspektiv och målstyrt arbete avseende social utveckling. Av betydelse är att det underlag som tas fram är mätbart och det kan hanteras genom måluppföljning och bokslut för angelägna insatser för vidare uppdrag till kommunens förvaltningar och nämnder för att ge största möjliga effekt på samhället.

Inom samhällsbyggnadskontorets verksamhetsområde framstår särskilt tre fokusområden i promemorian som särskilt viktiga; *arbete, bostäder och kommunikationer*. Inom dessa

områden finns i lagstiftningen redan i förarbetena tydliga direktiv om sociala hänsynstagande i samhällsplaneringen. Sålunda finns i förarbetena till plan- och bygglagen, PBL, en nära anknytning sociala frågor genom en snarlik lagtext som ingår i socialtjänstlagen. I de lagstiftningar som rör mark- och vattenanvändning såsom Miljöbalken, Väglagen mfl lagar, finns skrivningar som föreskriver allmänt breda hänsyn i samhällsplaneringen med fokus på övergripande sociala mål för samhället. Det är vidare en skyldighet att när förslag till fysisk markanvändning läggs fram ange motiv och konsekvenser för detta. Beredningens förslag framstår därmed närmast som ett värdefullt förtydligande hur sociala mål ska prioriteras och följas upp i kommunen för angivna verksamhetsområden.

Utbildning

När det gäller fokusområdet *utbildning* berörs det SPN:s verksamhetsområde indirekt främst genom kommunens roll som förvaltare och byggherre av skolor. Förvaltningen anser det är viktigt att understryka betydelsen av kommunens ansvar för att skapa funktionella och trivsamma undervisningslokaler och att den geografiska tillgängligheten till förskolor och andra skolor blir god. Det är också viktigt att det finns tillgång till god kollektivtrafik och säkra skolvägar. I detta sammanhang kan även framhållas att kommunen ansvarar för planläggning av gång och cykelvägar som ett medel att förbättra tillgängligheten till skolor. Kommunens speciella förutsättningar med det relativt utspridda boendet och därmed sammanhängande långa skolresor samt behovet av speciella arrangemang för de skolelever som bor på öarna i kommunen kräver särskilda planeringsinsatser.

Trygghet och säkerhet

När det gäller *tryggheten* i den fysiska miljön är det en fråga som förvaltningen allmänt anser ska ingå som en viktig utgångspunkt i planeringen av nya bostadsområden. I detta ingår även hur man knyter ihop och förbättrar befintliga gång- och cykelvägar och gör dem gena och trygga. Frågan om hur befintliga miljöer kan göras tryggare är främst en fråga att studera på ortsnivå och i samband med detaljplanering. Förvaltningen anser också att de flertal medborgardialoger som genomförts innan planärenden påbörjats har skapat en ökad trygghet för medborgarna att få uttrycka sina synpunkter innan formellt planarbete har startas upp på olika platser i kommunen.

Hälsa

Förvaltningen medverkar vid att ta fram detaljplaner för olika typer av äldreboende, bl.a. särskilt boende med ett större inslag av vårdinsatser med närvarande särskilt utbildad personal. Det framstår som viktigt att det institutionella boendet som det är fråga om får hög kvalitet och blir ett integrerat inslag i samhället med annan typ av boende. Ett aktuellt boende som håller på att tas fram där även ungdomsboende diskuteras är i Pilhamn på Ingarö.

Det är generellt viktigt att påpeka att det är bevisat att goda bostadsmiljöer ökar chansen till en god hälsa och att kommunen har ett stort ansvar för att se till att de bostadsområden som tas fram är utformade med omsorg och tanke på långsiktig social hållbarhet.

Hälsoaspekten omfattar också möjligheten att erbjuda snabba sjukhustransporter t.ex i samband med akuta vårdinsatser av strokepatienter m fl. Förvaltningen håller med anledning härav just nu på med att söka en huvudman och en lämplig ny plats för en helikopterlandningsplats.

Arbetsplatser

Inom fokusområdet *arbete* kan generellt framhållas att det råder ett underskott av *arbetsplatser* i kommunen med en stor andel utpendling som följd. Pendlingen innebär för många kommunmedborgare en större eller mindre social påfrestning både för den enskilda individen och familjen. Det är därför angeläget som föreslås att kommunen verkar för att fler arbetsplatser tillskapas för att minska pendlingen på kort och lång sikt. Förvaltningen anser i likhet med utredningen därför att som en social strategi att fler arbetsplatser på lämpliga ställen i kommunen tillskapas och att ökade kommunala investeringsmedel avsätts för detta ändamål. Det har också i de enkäter som gjorts av näringslivsenheten med näringsidkare som är intresserade av att lokalisera sig till kommunen framhållits som ett starkt önskemål om att få etablera sig i kommunens centralort, Gustavsberg, som traditionellt haft ett stort antal arbetsplatser som nu istället omvandlas till områden för nya bostäder.

Inslag av arbetsplatser med stort socialt inslag bedöms även vara socialt berikande för ett levande samhälle. Det är också viktigt att åtgärder vidtas för de företagare som redan finns i kommunen när deras lokaler sägs upp och används för andra ändamål, t.ex. bostäder eller affärsinriktad verksamhet, att de anvisas nya arbetsområden att etablera sig i. Detta kan ske genom aktivare planering t.ex. genom ökad förmedling genom kommunens försorg. Vidare har så höga miljökrav ställts i avtal att de utgör hinder för företag att komma in i kommunens senaste industriområde i Ekobacken. Det är också viktigt att slutligen generellt framhålla värdet av att för att få ett attraktivt och socialt inriktat samhälle, att blanda verksamheter med bostäder förutsatt att de verksamheter som tillkommer kan prövas miljömässigt lämpliga för att kunna integreras i bostadsmiljöer, t.ex småindustri och kontorsverksamhet.

Boende

I utredningen citeras från Trygg i Värmdöberedningens projektplan mål för bostadsbyggandet att det ska finnas *ett brett utbud av bostäder för medborgare i livets olika skeden, kreativa och unika behov på ett integrerande sätt för att undvika boendesegregation. För yngre och äldre seniorer kan det handla om behovet av social gemenskap, aktiviteter och vård. För ungdomar kan det handla om låg hyra och tillgänglighet med närhet till kollektivtrafik.*

Kommunfullmäktige har vidare 2010-06-23 beslutat att kommunen med strategiska markförvärv ska *underlätta ett allsidigt bostadsbyggande med en mångfald av upplåtelseformer som matchar olika hushålls sammansättning, levnadsvanor och individuella önskemål.* I övrigt tar strategin bl a upp behovet av att bygga i mer centrala lägen, att

kommunen ska verka för miljövänligt byggande och energisnåla hus samt att man ska blanda bostäder och arbetsplatser.

Samhällsbyggnadskontoret noterar att de riktlinjer som antagits för framtida boende i kommunen redan har en tydlig social inriktning och utgör tydliga mål. Det kan dock uppfattas som angeläget för kommunen för att uppnå dessa mål skaffar sig ett ökat inflytande över samhällsutvecklingen, t.ex. genom att som föreslås i promemorian i högre utsträckning genomföra nämnda strategiska markförvärv och genom att på olika sätt intressera marknadens aktörer för att bygga socialt och i ökad omfattning i kommunens tätorter där det finns utvecklad samhällsservice och goda kommunikationer. Särskilt är det viktigt att kunna integrera lägenheter för mindre hushåll, t.ex. är det formellt möjligt för kommunen att i redan i detaljplaneskedet ange lämpliga lägenhetsstorlekar som planbestämmelser om det anses som nödvändigt.

Till de prioriterade frågor i promemorian kan även tilläggas möjligheten av att kommunen själv gör fler studier av bostadsmarknaden t.ex. genom analys av konsekvenserna av uppkomna flyttkedjor för olika boendekategorier för att göra säkrare bedömningar om var utbyggnaden av nya bostäder bör prioriteras och konsekvenserna av hur olika grupper på bostadsmarknadens behov samtidigt kan tillgodoses. Det kan t.ex. antas att beroende på var ny bebyggelse planeras i kommunen får olika typ av efterfrågan.

Förvaltningen har i enlighet med punkt 2 på sid 20 i utredningen väckt frågan att för vissa områden där nya och kompletterande bostäder föreslås, göra en social områdesanalys, t.ex. i Munkmora och Hemmesta. Möjligheten finns att enligt nya PBL:s regler som ett underlag för planeringen pröva att göra ett program som inskränker sig till att främst behandla sociala aspekter och konsekvenser för ett större område än som själva detaljplanen omfattar. Kunskapen från en sådan socialt inriktad områdesanalys bedöms enligt förvaltningen kunna leda till att bostadsbeståndet för vissa områden i kommunen kan planeras för att bli mer allsidigt befolkningsmässigt sammansatta och att de sociala kostnaderna för utsatta grupper eventuellt skulle kunna minska samtidigt som risken för tomma lägenheter som inte har någon efterfrågan kan minska.

Kommunikationer

Beredningen föreslår en förbättrad tillgänglighet med kollektiva färdmedel inom kommunen. Kontoret har just på uppdrag av nämnden startat en utredning om ett resecentrum vid Ingarökorset. I denna utredning kommer även att ingå att studera om det är möjligt att skapa en omstigningsplats för bussar mellan Ingarö och Slussen och att samtidigt förbättra tillgängligheten för busstrafik inom kommunen. Samhällsbyggnadskontoret utreder vidare på möjligheten till att starta sjöbusstrafik till Stockholm.

Samhällsbyggnadskontoret har för närvarande ett uppdrag att årligen bygga ca 7-8 km gång- och cykelvägar i kommunen. Många GC-vägar anläggs i samband med kommunens VA-utbyggnader. Det håller vidare på att tas fram en cykelplan för hela kommunen som kommer att ge underlag för överblick och prioriteringar. Vidare kan ses att Trafikverket börjat ta ett

större ansvar för finansieringen av GC-vägar, senast har verket börjat satsa egna medel på GC-vägsutbyggnader i Strömmaområdet. Dock kvarstår många sträckor i kommunen där GC-vägar skulle behövas för att öka säkerheten och framkomligheten för biltrafiken och oskyddade trafikanter.